

STORTINGSVALGET 2025

HVA MENER

de politiske partiene
om vann og avløp?

STORTINGSVALGET 2025

Hva mener de politiske partiene om vann og avløp?

8. september er det stortingsvalg. Da avgjøres det hvilket flertall Stortinget får, og hvem som kan gå i forhandlinger om regjeringsmakt. Og selvfølgelig hvilken politikk landet skal styres etter de neste fire årene. Norsk Vann har tatt en kikk på de ni stortingspartienes valgprogrammer for perioden 2025 – 2029.

Bakgrunn

Tidlig på året i 2024 sendte Norsk Vann våre innspill på det vi mener er de viktigste sakene Stortinget bør jobbe med i den neste perioden. Vi har senere fulgt opp utkastene som har kommet, og kommentert på disse før jul 2024. Fra februar til mai har partiene på rekke og rad gjennomført sine landsmøter, og vedtatt hvilken politikk de vil gå til valg på.

Norsk Vann sendte inn gode innspill på seks viktige politikkområder for vannbransjen. Det ene var å øke samarbeidet mellom kommunene for å løse de felles utfordringene bransjen står oppe i. Det andre var viktigheten av implementeringen av avløpsdirektivet i norsk rett, og det å kunne bruke mulighetsrommet som direktivet legger opp til. Det tredje var å sørge for finansiering og plassering av ansvar for overvannshåndteringen. Det fjerde var behovet for en helhetlig vanntjenestelov. Den femte var å videreføre og utvide program for teknologiutvikling i vannbransjen til også å gjelde avløp. Det sjette området var å modernisere selvkostregelverket. Flere av disse sakene har vi også forsøkt å få gjennomslag for i statsbudsjettet.

Politikkutvikling i mellomtiden

Siden vi sendte våre innspill, og partiene har hatt sine landsmøter, så har det også skjedd litt fra regjeringen og Stortinget på noen av disse områdene. Regjeringen sendte et lovforslag til Stortinget denne våren på endringer i vass- og avløpsanleggslova og endringer i forurensingsloven som bl.a. lovregulerer forholdet mellom kommunen som leverandør og innbyggerne som mottaker av kommunale vanntjenester. Dette i tråd med Norsk Vanns årelange kamp. Disse lovendringene ble vedtatt av Stortinget 22. mai. I mai sendte regjeringen foreslåtte endringer i budsjett- og regnskapsforskriften ut på høring, hvor de foreslår å øke maksimal avskrivningstid for ledningsnett og ny kalkylerente for beregning av selvkost. Denne har høringsfrist 3. september. Og Miljødirektoratet har i juni sendt et forslag om å gi kommunene adgang til å etablere overvannsgebyr på høring, med frist for innspill 15. oktober. Så flere av våre innspill har helt eller delvis blitt tatt til følge av regjeringen og Stortinget allerede.

Arbeiderpartiet

Viktigste budskap

- Etablere et eget råd for drikkevannsberedskap.
- Stanse næringstilførsler fra avløp gjennom nitrogenrensing.
- Etablere en tiltakspakke med økonomiske og andre virkemidler som bidrar til en renere Oslofjord.
- Redusere norske boligeieres utgifter ved å forlenge maksimal avskrivningstid for bygg og ledningsnett i vann- og avløpssektoren, og vurdere ytterligere reduksjon eller fjerning av moms.
- Videreføre og utbedre arbeidet som gjøres med tiltaksplaner for vann og avløp i tett dialog mellom staten og kommunene, for å sikre bærekraftige og kostnadseffektive løsninger.
- Sikre statlig støtte til kommunenes arbeid med å oppgradere vann og avløp gjennom teknologi-utvikling, kompetanseheving, prosjektmidler og lignende bistand, for å møte behovet gjennom nytt avløpsdirektiv.

Norsk Vanns vurdering

Arbeiderpartiet har flere gode tiltak for å bedre situasjonen for kommunene på vann og avløp. Vi er fornøyde med forslaget om å etablere eget råd for drikkevannsberedskap. Det er også forslag om å sikre statlig støtte til kommunene gjennom ulike tiltak. Her er vi spente på hvilke konkrete tiltak som kommer, men initiativene er positive. Ap ønsker også tett dialog, planer, mellom stat og kommune. Forslag om lengre avskrivningstid har Arbeiderpartiregjeringen allerede lagt ut på høring, og det er vi fornøyde med. De har ikke noe tiltak om økt samarbeid mellom kommuner, noe vi etterlyser. Alt i alt viser Arbeiderpartiet en god forståelse for utfordringsbildet i vann- og avløpssektoren.

Miljøpartiet de Grønne

Viktigste budskap

- Etablere et statlig finansiert restaureringsprosjekt for Oslofjorden, med blant annet krav til jordbruksarealer og utskilling og gjenvinning av nitrogen fra avløp for alle kommuner i nedbørsfeltet til Oslofjorden.
- Redusere spredning av mikroplast til naturen fra kilder som bildekk, fartøy, landbruk, tekstiler, maling, hudpleieprodukter og vaskemidler, gjennom krav til rensing av avløp og overvann.
- Øke kunnskapen om sirkulære avløpsløsninger for gjenbruk av viktige næringsstoffer i landbruk og grøntanlegg. Kunnskapen skal testes i byutviklingsområder og renseanlegg med mål om at det skal skaleres opp.
- Sikre trygt drikkevann og vannberedskap over hele landet.
- Arbeide for å innføre og videreutvikle flere former for naturbaserte vann- og avløpssystemer, eller andre løsninger som separerer gråvann, brunvann m.m. for mindre vannforbruk.
- Stille strengere åpenhetskrav til eierskap av samfunnskritisk infrastruktur, som veier, baner, kabler, nett, datasentre, vann og avløp. Slik infrastruktur skal som hovedregel eies av det offentlige eller samvirker.
- Bevare grøntstrukturer, bekker og våtdrag, særlig i tettsteder, samt sikre at flest mulige tak har en miljø- og klimafunksjon, for bedre å håndtere overvann, fremme arts mangfold, øke lokal mat- og energiproduksjon.

Norsk Vanns vurdering

MDG har en lang rekke forslag om mange sider av vann- og avløpssektoren. De går lenger enn de fleste andre partier og ønsker løsninger for reduksjon av mikroplast, sirkulære avløpsløsninger, og alternative grøntstrukturer. MDG har også fokus på vannberedskap, og ønsker å sikre kritisk infrastruktur i offentlig eie. De ønsker at staten skal bidra økonomisk til å bedre tilstanden til Oslofjorden. Vi savnet MDGs politikk på andre områder som økonomiske rammebetingelser for sektoren, og dette med økt samarbeid.

Rødt

Viktigste budskap

- Etablere anlegg for nitrogen- og fosfatrensing av kloakken i hele fjorden før 2030! Legg press på at staten tar halve regninga! Kreve 90 % rensing av avløpsvannet.
- Ha en nasjonal handlingsplan for vann- og avløpssektoren, for å sikre nødvendig oppgradering, utvidelse og bygging av avløpsrenseanlegg for å beskytte sårbare vannforekomster, og unngå overinvesteringer, feilinvesteringer eller uforholdsmessige utgifter for kommuner med stort areal og lavt folketall.
- Det handler om å beskytte sivilbefolkningen og om å opprettholde kritiske samfunnsfunksjoner som er nødvendige for at det militære forsvaret skal fungere. Strøm, vann, mat, veisystemer og annen offentlig kommunikasjon er uunnværlig for å opprettholde forsvarsevnen i en krigssituasjon.
- Arbeide for at tilgang på reint drikkevann skal defineres som en rettighet og dermed ikke kan privatiseres og gjøres om til en handelsvare.

Norsk Vanns vurdering

Rødt har også ønske om at staten skal bidra økonomisk til å rense Oslofjorden. De ønsker også å ha en nasjonal handlingsplan for å sikre de nødvendige investeringene som sektoren står overfor. Denne har Norsk Vann etterlyst i flere runder. Rødt er også opptatt av beredskap og vannforsyning. Samtidig ønsker de å sikre drikkevannet i offentlig eie. Rødt viser en god forståelse for utfordringsbildet, og har flere virkemidler de vil ta i bruk. Samtidig savner vi også her politikk på økonomiske rammebetingelser og økt samarbeid mellom kommuner.

Kristelig Folkeparti

Viktigste budskap

- Intensivere arbeid med å redusere miljøgifter og avfall i jord, vann og luft.
- Stimulere vann- og avløpsbransjen til økt effektivisering og flere regionale samarbeid.
- Sikre jevnere og lavere vann- og avløpsgebyr, herunder statlige investeringstilskudd, redusert merverdiavgift og en forlengelse av avskrivningstiden i budsjett- og regnskapsforskriften.

Norsk Vanns vurdering

KrF ønsker også å redusere moms og få lengre avskrivningstid. De ønsker også å øke effektiviseringen og få flere regionale samarbeid. Det viser en forståelse for at alle kommuner ikke nødvendigvis kan løse alle utfordringer alene. Vi savner at KrF kobler vann og avløp med økt fokus på beredskap, og de har ingen tiltak for avløpsrensing og en bedre Oslofjord.

Høyre

Viktigste budskap

- Trusler knyttet til blant annet digital sikkerhet, vann- og matforsyning og naturkatastrofer, kan ramme flere sektorer i samfunnet samtidig. Derfor er god samhandling nasjonalt og lokalt viktig.
- Klimaendringene fører blant annet til økt nedbør og styrtregn, og det er behov for at kommunene og staten samarbeider om å forebygge og håndtere skader knyttet til overvann, flom og skred.
- Åpne for å øke avskrivningstiden for vann- og avløpsanlegg og gjennomføre tiltak for å oppnå mer effektiv organisering i vann- og avløpssektoren, mindre vannlekkasje, bedre rensing og lavere gebyrer for brukere.

Norsk Vanns vurdering

Høyre viser gode tanker om viktigheten av å ha beredskap for kriser og klimaendringer og overvannshåndtering. De ønsker også øke avskrivningstiden for anlegg. Høyre er ett av to partier som ønsker å se på organisering og effektivisering av sektoren. Vi venter i spenning på hvordan Høyre ønsker bidra til mindre vannlekkasje og bedre rensing.

Senterpartiet

Viktigste budskap

- Det vil bli økt risiko for flom og skred, mer styrtregn og havnivåstigning. De samfunnsområdene som blir spesielt utsatt er landbruk, bygg og anlegg, vann og avløp og samferdsel. En viktig del av å bygge beredskap for framtiden handler om å integrere hensynet til klimaendringene i samfunnsplanleggingen.
- Øke oppmerksomheten i arealforvaltningen på natur- og landbruksområder som binder jordsmonnet, lagrer karbon, beskytter mot erosjon og som er viktig for overvannshåndtering og flomdemping.
- Legge til rette for og støtte tiltak for å fremme god vannforvaltning og godt vannmiljø.
- Sørge for at det gis midler for å sikre at strategisk viktig og offentlig infrastruktur, som veiene, vann, jernbane og kai, ivaretar Forsvarets behov i fred, krise og krig.
- Fjerne moms på vann og avløp.

Norsk Vanns vurdering

Sp vil bygge beredskap med hensyn til klimaendringene, hvor vann og avløp er pekt på som viktig. De ønsker også økt oppmerksomhet på overvannshåndtering og godt vannmiljø. De vil gi midler for å sikre vannet, og vi ser frem til hvordan de ønsker å løse dette. Sp er ett av to partier som vil fjerne moms helt på vann og avløp. Hos Sp savner vi mer politikk på de økonomiske rammebetingelsene for kommunene og hvordan staten konkret kan bistå.

Venstre

Viktigste budskap

- Vi vil derfor styrke kommunenes finansiering av klimatilpasningstiltak som flomsikring, åpne bekkeløsninger, vannsparing og grønne lunger i bebyggede strøk.
- Innføre strengere rensekrav til avrenning, fra både kommunale og private avløpsanlegg, for å hindre overgjødning av vann og fjorder.
- Bidra til å rense og restaurere Oslofjorden og andre fjorder og vassdrag med dårlig miljøtilstand, blant annet ved å innføre rensekrav til nitrogen og tiltak for å redusere avrenning fra landbruket.
- Kritisk infrastruktur i Longyearbyen, som energi-produksjon, vann og avløp må oppgraderes i takt med behovene det økte beredskapsnivået i Arktis krever, og statens ansvar for dette må tydeliggjøres.

Norsk Vanns vurdering

Venstre vil ha strengere rensekrav til kommunale og private avløpsanlegg. De vil innføre rensekrav til nitrogen til Oslofjorden, da kanskje til flere enn de som har disse kravene allerede i dag. Venstre vil gi økt finansiering til klimatilpasningstiltak i kommunene. Og de har spesielt fokus på beredskap, også vann og avløp, på Svalbard. Venstre mangler også politikk på de økonomiske rammebetingelsene for sektoren.

Fremskrittspartiet

Viktigste budskap

- Ha fritak for merverdiavgift på kommunale gebyrer innen selvkostområdene, for eksempel vann, avløp og renovasjon.

Norsk Vanns vurdering

FrP har kun dette forslaget om ingen moms for innbyggerne. Vi savner andre forslag og tiltak for kommunene på vann og avløp. Her er det stort forbedringspotensial.

Sosialistisk Venstreparti

Viktigste budskap

- Styrke vedlikehold og sikring av kritisk infrastruktur som jernbane, kraftforsyning, vann, avløp og digital infrastruktur.

Norsk Vanns vurdering

SV har lite på vann og avløp i sitt program. Kun at de vil styrke vedlikehold og sikring av blant annet vann og avløp. De har ikke noe politikk for å løse utfordringene i sektoren. Også her er det stort forbedringspotensial.

Ingenting er viktigere enn vann - kilden til alt liv og vårt viktigste næringsmiddel!

Å sikre landets innbyggere gode vann-og avløpstjenester
handler om nasjonal beredskap, folkehelse og miljø.
Derfor bør nasjonal politikk også være opptatt av vann!

Norsk Vann

norsk vann.no/politikk

Norsk Vann er den nasjonale interesseorganisasjonen for vannbransjen. Organisasjonen skal bidra til rent vann og en bærekraftig utvikling av bransjen gjennom å sikre gode rammebetingelser, kompetanseutvikling og samhandling. Norsk Vann eies av norske kommuner, kommunalt eide selskaper, kommunenes driftsassistanser og noen private samvirkevannverk. Norsk Vann representerer 324 kommuner med ca. 99 % av Norges innbyggere. En rekke leverandører, rådgivere m.v. er tilknyttede medlemmer.

Norsk Vann BA
Vangsvegen 143
2321 Hamar
Telefon: 62 55 30 30
E-post: post@norsk vann.no
www.norsk vann.no